

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: Ř 8, 28 – 39

Text: Gn 31, 19 – 35 *Když Lábar odešel ke stříži svého bravu, ukradla Ráchel otcovy domácí bůžky. A Jákob Aramejce Lábara přelstil, takže nevyšlo najevo, že chce uprchnout. Uprchl se vším, co měl. Přebrodivl řeku Eufrat a dal se směrem ke pohoří Gileádu. Třetího dne bylo Lábarovi oznámeno, že Jákob uprchl. Tu vzal s sebou své bratry a pronásledoval ho po sedm dní, až ho dohonil na pohoří Gileádu. K Aramejci Lábarovi však přišel v noci ve snu Bůh a řekl mu: "Měj se na pozor! Mluv s Jákobem jen v dobrém, ne ve zlém!" Lábar dostihl Jákoba, který si na té boře postavil stan. Sám se svými bratry si rovněž postavil stan na pohoří Gileádu. A Lábar Jákobovi vyčítal: "Cos to udělal? Přelstils mě. Mé dcery jsi odvedl jako válečné zajatce. Proč jsi ode mne uprchl tajně jako zloděj a nic jsi mi neoznámil? Byl bych tě radostně vyprovodil s písničkami, s bubínkem a citarou. Nedopřáls mi ani políbit mé vnuky a dcery; jednal jsi věru jako pomatenec. Bylo v mé moci naložit s vámi zle. Ale Bůh vašeho otce mi na dnešek řekl: »Měj se na pozor, mluv s Jákobem jen v dobrém, ne ve zlém.« Když už jsi tedy odešel, protože se ti tolik stýskalo po otcovském domě, proč jsi ukradl mé bohy?" Na to Jákob Lábarovi odpověděl: "Bál jsem se a říkal jsem si, že bys mě mohl o své dcery připravit. Ale u koho najdeš své bohy, ten nezůstane naživu! Před našimi bratry si prohlédni všechno, co mám, a vezmi si své." Jákob totiž nevěděl, že je Ráchel ukradla. Lábar vešel do stanu Jákobova a do stanu Lejina i do stanu obou služek, ale nic nenašel. Vyšel tedy ze stanu Lejina a vešel do stanu Ráchelina. Ráchel však bůžky vzala, vložila je do torby na velbloudím sedle a sedla si na ně. Lábar zpřeházel celý stan, ale nic nenašel. Ráchel otci řekla: "Nechť se můj pán nehněvá, že před ním nemohu povstat; stalo se mi, co se stává ženám." Lábar slídil, ale bůžky nenašel.*

Slyšeli jsme jednu z epizod Jákobova života. Na jeho životní cestě má každá popisovaná událost svůj význam. Zkusme si tu Jákobovu cestu, která odněkud někam vede, představit jako lidský životní příběh. Na počátku stojí zápas o prvorozenství. Tedy o dědictví otcovského požehnání. Rodiče si přejí předat svému potomku to nejlepší, co mají. Ovšem ten začátek pro Jákoba není moc slavný. Je v podstatě zmanipulovaný. Je pravda, že Jákob je už od mateřského lůna předurčen k tomu, aby požehnání přijal. Ale Boží vyvolení se musí přijmout poctivě a nikoliv podvodem. Kolik rodičů už si vydobylo křest pro své dítě spíše manipulací než poctivou vírou. Jákobovo divadélko v kůzlečích kůži nesevědí o přílišné důvěře v Hospodina. Jákob jedná pouze na přání maminky a vyznává něco, co není pravda. Je jako poslušný konfirmand, který plní přání rodičů, vyznává, že je věřící, ale uvnitř se cítí být někým jiným. To ovšem nic nemění na tom, že Boží vyvolení a požehnání pro něj platí. Jestliže my své sliby vážně nemyslíme, Bůh je vážně myslí. Jákob tedy přijal požehnání, ale na skutečné osobní setkání s Bohem si musí ještě počkat. Stane se tak až poté, co opustí otcovský dům. Je na útěku před svým vlastním selháním a před bratrovým hněvem. Odchází z domu jako marnotratný syn, který si předčasně vymohl dědictví, ale musí ještě projít životními zkouškami, aby mu zděděné požehnání k něčemu bylo.

Na útěku z otcovského domu má Jákob zvláštní zážitek. Sen, ve kterém se osobně setká s Bohem. Jako apoštol Pavel u Damašku. Je to sám Bůh, který Jákoba osloví jako první a k Jákobovi se hlásí. Je to nečekané, Jákob s tím nepočítal, ale zasáhne ho to natolik, že učiní před Bohem slib. Říká: „Bude-li Hospodin se mnou, bude-li mě střežit, dá-li mi chléb a šat, bude mým Bohem.“ Můžeme jistě říci, že to ještě není zralá víra, když klade Bohu takovéto podmínky. Ale víra se vyvíjí a zraje postupně. Vždyť kdo z nás neprošel různými stupni a podobami víry? Nicméně posvátný kámen, který na tom místě Jákob vztyčil, bude pro něj už navždy symbolickým domem Božím, posvátným místem, ke kterému se bude v myšlenkách vracet a k této zkušenosti se vírou upínat.

Pak, jak už to tak bývá, následuje období zamilovanosti, svatba, založení rodiny, dokonce s několika partnerkami. Kolotoč služby, práce a povinností u vychytralého strýce Lábara. Život v jiném kulturním a nábožensky odlišném prostředí, kde víra v Hospodina není jediným náboženstvím, a tak není divu, že se postupně směřuje s místním pohanstvím. Jákob sice věří v Hospodina, ale zároveň tam provádí i jakousi magii a čarování s oloupanými pruty, kterými ovlivňuje barvu narozených jehňat. Jakési prehistorické genetické inženýrství. Díky tomu zbohatne a sám to interpretuje jako Boží požehnání. Má sice všeho hojnost, ale stejně se pod Lábarovým vlivem necítí dobře. Spokojeného a šťastného života tím nedosáhl. A nechce už takto dál pokračovat. Má toho dost. Dvacet let makal pro rodinu, vydělával a splácel dluhy, hromadil majetek. Jestliže se ženil ve dvaceti, prožívá teď asi krizi středního věku. A cítí puzení vrátit se do otcovského domu. Tedy, lépe řečeno, do prostředí spjatého s vírou otců, s vírou v Hospodina. Dnes bychom možná řekli, že hledá cestu zpátky do církve.

Ale jak se z toho začarovaného kruhu práce, služby, dřiny ba přímo otročiny vymanit? To nejde tak snadno! Jákob ovšem vidí, že to je nutné udělat. A nejde to jinak, než z toho prostě utéct. Využije příležitosti, když Lábar odejde ke stříži svého bravu, což je velká událost, které jej plně zaměstná. V té chvíli Jákob sebere rodinu, majetek a prchá. Najednou je volný. V první chvíli se zdá, že to bylo snadné. Ale Lábar se jen tak nedá. Třetího dne to zjistí a sedm dní ho pronásleduje. Hospodinova milost však nedopustí, aby se Lábar dopustil na Jákobovi násilí. A tak to Lábar zkouší pomocí výčitek. „Cos to

udělal?“ říká Jákobovi, když ho dostihl. Výčitky jsou silná duchovní mocnost. Jákob je vystaven také citovému vydírání: „Nedopřáls mi ani políbit mé vnuky a dcery“ vyčítá Lában Jákobovi. A nakonec musí Jákob čelit i zcela lživým myšlenkám: „Byl bych tě vyprovodil s písničkami, s bubínkem a citarou.“ Lában tu mluví jako had v ráji. To všechno musí Jákob v tu chvíli odmítnout. Jinak se z Lábanovy moci nevyprostí. Je ale Lábanova moc opravdu tak silná? Jsou Lábanovy výčitky i lichotky tak neodolatelné?

V příběhu je zvláštním způsobem naznačena bezmocnost a bezzubost Lábanových svodů. Ráchel při útěku ukradne otcovy domácí bužky. Nemyslím si, že by to udělala proto, aby měla vzpomínku na otcovský domov, ani proto, že by těm bohům ještě věřila. Byl to od ní strategický tah. Chtěla otci sebrat odvahu, chtěla ukázat bezmocnost jeho pohanských pověr. Co jsou to za bohové, kteří se dají ukrást! Všimněte si, že Bible je také humoristická kniha. Žena, která navíc má zrovna „své dny“ a je tedy kulticky nečistá, sedí na bužcích, kteří jsou tím také poskvrnění a nenadělají s tím zhola nic. Jákob, když vidí Lábanovu bezmoc, přejde do ofenzívy: „Jaký je můj hřích, že ses za mnou tak hnal?“ A Lábanovi, jako žalobci došla řeč a musí Jákoba propustit.

Ano, Lában, nám tu hodně připomíná jiného žalobce, satana, který přichází, aby nás obžalovával, který se nás snaží dostihnout s našimi vinami, znejistit v našem svědomí, vyvolat výčitky, pochybnosti, citově nás vydírá a zpochybňuje naše rozhodnutí vymanit se z jeho područí. V podobné roli žalobce jej známe třeba z Jobova příběhu. Nebo je jako farao se svými válečnými vozy, který odmítá propustit Boží děti na svobodu. Sám však končí ve vodách rudého moře. A my se smíme s Jákobem ptát: „Jaký je můj hřích, že ses za mnou tak hnal?“ Nebo s apoštolem Pavlem vyznat: „Kdo vznese žalobu proti vyvoleným Božím? Vždyť Bůh ospravedlňuje! Kdo je odsoudí? Vždyť Kristus Ježíš, který zemřel a který byl vzkříšen, je na pravici Boží a přimlouvá se za nás! (Ř 8,33-34). Sám Ježíš říká svým učedníkům: „Viděl jsem, jak satan padá z nebe jako blesk. Hle, dal jsem vám moc šlapat po hadech a štírech a po veškeré síle nepřítelů, takže vám v ničem neuškodí.“ (L 10,18-19) A na konci bible v knize Zjevení smíme číst další povzbuzující slovo: „A veliký drak, ten dávný had, zvaný ďábel a satan, který sváděl celý svět, byl svržen na zem a s ním i jeho andělé. A slyšel jsem mocný hlas v nebi: "Nyní přišlo spasení, moc a království našeho Boha i vláda jeho Mesiáše; neboť byl svržen žalobce našich bratří, který je před Bohem osočoval dnem i nocí. Oni nad ním zvítězili pro krev Beránkovu a pro slovo svého svědectví. (Zj 12, 9-11)

Jákob tedy usoudil: „Dost' bolo Lábana! Je třeba se vymanit z jeho vlivu!“ A tak, bratři a sestry, končím otázkou pro nás všechny: Z čeho všeho se potřebujeme vymanit my? S čím potřebujeme skoncovat? Co nás chce udržet ve svých spárech? Z čeho máme strach, že nás to nikdy nepustí a nebudeme svobodní? Co nás zadržuje na cestě za Kristem? Co nás obírá o požehnání? Čemu nebo komu sloužíme? To jsou otázky k našemu zamýšlení. Jiný Jákob, novozákonní Jakub, ve svém listu napsal: „Vzepřete se ďáblu a uteče od vás.“

Modlitba: Pane Ježíši Kriste, ty jsi porazil toho žalobce, satana, který na nás před Božím trůnem žaloval. Dej, ať se vždy dovedeme spolehnout na tvůj kříž, na tvou obět' za nás a přijmout odpuštění, milost a spasení. Vysvobod' nás ode všebo, co by nás chtělo zadržet na cestě za tebou a co nám zabraňuje žít ve svobodě Božích dětí. Amen.

Přimluvná modlitba: Pane Ježíši Kriste, ty jsi řekl, že chudé máme vždycky s sebou. Dej, ať na ně nezapomínáme. Prosíme, abys i těm nejposlednějším žehnal, jako žehnáš nám. Modlíme se za chudé země v Africe, Asii i v Jižní Americe. Modlíme se za země, kde je hlad a bída, kde rodiče nemají dětem co dát k jídlu, kde jim nemohou poskytnout vzdělání, kde nedosáhnou na základní životní potřeby. Modlíme se za země zmítané válkou a násilím. Modlíme se za uprchlíky, zejména za ty, kteří hledají útočiště v Evropě a nechtějí porozumění. Modlíme se za vyspělou evropskou společnost, která zpochoďlněla a nechce se o své bohatství s nikým dělit. Modlíme se za ty, kdo jsou sevřeni úzkostmi, kdo mají strach z budoucnosti, kdo podléhají beznaději. Prosíme za ty, kteří se dostali pod vládu všelijakých mocí a sil, záviřslostí, fóbii či nemocí. Prosíme za ty, kteří se nemohou vymanit z područí těch, kdo je ovládají, kdo je mají v moci. Prosíme za ty, kdo práci hledají i za ty, kdo jsou otroky své práce. Modlíme se za ty, kdo nejsou vnitřně svobodní a snaží se zalíbit více lidem než tobě. Prosíme, osvobod' nás všechny k radostnému prožívání víry, lásky a naděje. Amen.